

- Przyszłość Europejskiego Trybunału Praw Człowieka
- CCBE publikuje zalecenia dot. ochrony praw podstawowych w kontekście bezpieczeństwa narodowego
- Usługi prawne w Europie
- CCBE przekazała odpowiedź w ramach konsultacji prowadzonych przez Komisję z zakresu wdrożenia Konwencji z Aarhus w obszarze dostępu do wymiaru sprawiedliwości w sprawach środowiskowych
- Spotkanie Komitetu PECO CCBE z Azerbejdzańskim Stowarzyszeniem Prawników
- Spotkanie CCBE z Agencją Praw Podstawowych UE (FRA) - 1 marca 2019 r. w Wiedniu
- Migracja: Reforma dyrektywy w sprawie powrotów

Posiedzenie okrągłego stołu w sprawie przyszłości Europejskiego Trybunału Praw Człowieka – 14 marca w Brukseli

PRZYSZŁOŚĆ EUROPEJSKIEGO TRYBUNAŁU PRAW CZŁOWIEKA

14 marca 2019 roku w Brukseli kierowana przez Piersa Gardnera stała Delegacja CCBE przy Europejskim Trybunale Praw Człowieka zorganizowała posiedzenie okrągłego stołu poświęcone sprawie przyszłości Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. Podobny okrągły stół został zorganizowany w październiku ubiegłego roku na temat roli adwokatów i radców prawnych w realizacji wyroków Trybunału. Wyniki z obu posiedzeń posłużą jako wkład do opracowania opinii CCBE do prowadzonej obecnie debaty na temat przyszłości Trybunału.

Rzeczywiście w lutym 2010 roku państwa członkowskie Rady Europy rozpoczęły coś, co obecnie nazywa się procesem z Interlaken w celu zreformowania mechanizmów Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i uwolnienia Europejskiego Trybunału Praw Człowieka od rosnących zaległości w rozpatrywaniu wnoszonych do niego spraw. Przeprowadzono rozmaite reformy, a po dziesięciu latach, pod koniec tego roku, Komitet Ministrów chce dokonać oceny skuteczności reform i sprawdzić, czy konieczne są bardziej radykalne środki w celu zapewnienia efektywnego funkcjonowania Trybunału w przyszłości. W tym kontekście, chcąc zapewnić, że usłyszany zostanie także głos środowiska prawniczego, CCBE włączy się do debaty w Komitecie Ministrów na temat adekwatności reform z Interlaken dla kształtu Trybunału w przyszłości.

CCBE PUBLIKUJE ZALECENIA DOT. OCHRONY PRAW PODSTAWOWYCH W KONTEKŚCIE BEZPIECZEŃSTWA NARODOWEGO

Stanowisko CCBE nt. ochrony praw podstawowych w kontekście bezpieczeństwa narodowego zostanie wkrótce udostępnione na stronie CCBE.

Kluczową kwestią, do której odnosi się CCBE jest koncepcja „bezpieczeństwa narodowego” i jej nieokreślone znaczenie. Nie istnieje jedna uniwersalnie akceptowana definicja bezpieczeństwa narodowego ani na poziomie krajowym, ani na międzynarodowym. W rezultacie, nawet w sytuacji gdy prawo krajowe zapewnia pewną jasność definicyjną, termin ten jest radykalnie odmiennie interpretowany przez sądy różnych krajów, ze względu na fakt, iż dokonują one oceny tego co jest a co nie jest postrzegane jako konieczne czy proporcjonalne, przywołując przy tym bezpieczeństwo narodowe na uzasadnienie środków podejmowanych w celu ograniczenia podstawowych praw obywateli.

Kwestia ta ma szczególne znaczenie dla ochrony poufności informacji wymienianych przez adwokata/ radcę prawnego z klientem w kontekście działań w dziedzinie nadzoru. Aby adwokaci i radcowie prawni mogli skutecznie dochodzić praw swoich klientów, muszą mieć pewność, że informacje, którymi wymieniają się z klientami pozostają poufne. Jeżeli „bezpieczeństwo narodowe” pozostaje całkowicie niezdefiniowane w przepisach prawa, brak jest jasnej podstawy, którą sąd mógłby przywołać do stwierdzenia, czy cel, do którego zastosowano obserwację niejawną służy czy nie służy zapewnieniu bezpieczeństwa narodowego.

Ochrona państwa i jego obywateli to główna funkcja rządu. Jednakże CCBE argumentuje, iż fakt ten nie powinien być wykorzystywany jako uzasadnienie arbitralnego czy nieproporcjonalnego naruszenia praw podstawowych, uzasadnianego stwierdzeniem, że „wyjątkowe czasy wymagają wyjątkowych środków”. CCBE stoi na stanowisku, że demokracje to państwa rządzone w oparciu o praworządność. To czego wymaga praworządność w odpowiedzi na „wyjątkowe czasy” to nie wyjątkowe środki, ale środki, które są wyważone, proporcjonalne i przemyślane.

Mając powyższe na uwadze, CCBE przedstawia kilka zaleceń na temat tego w jaki sposób i czy bezpieczeństwo narodowe – jako uzasadnienie środków nadzoru i innych naruszeń podstawowych praw obywateli – może zostać wbudowane w państwowe systemy demokratyczne. W dokumencie zostały szczegółowo opisane cztery zalecenia, mianowicie: 1) potrzeba kontroli ustawodawczej, 2) niezależny nadzór sądowy, 3) środki prawne i sankcje i 4) tajemnica zawodowa i tajemnica adwokacka/radcowska.

CCBE zwraca uwagę, że w celu zagwarantowania właściwej równowagi pomiędzy potrzebami bezpieczeństwa narodowego a podstawowymi prawami obywateli konieczne jest wprowadzenie rozbudowanych procedur. Dzięki nim demokratyczne społeczeństwa mogą reagować na napotymane zewnętrzne i wewnętrzne zagrożenia, zachowując przy tym wartości demokratyczne, na których są zbudowane.

USŁUGI PRAWNE W EUROPIE

Artykuł stanowi recenzję publikacji MarketLine o tym samym tytule „Usługi prawne w Europie”. MarketLine to międzynarodowa spółka świadcząca usługi badania rynku, analizy danych i doradztwa za pomocą sieci wewnętrznych analityków. Należy do tej samej grupy co Datamonitor, który oferuje podobne usługi sektorowe.

Zakres

Raport dotyczy rynku usług prawnych, w tym prawników świadczących usługi z zakresu prawa handlowego, karnego, nieodpłatnej pomocy prawnej, postępowania upadłościowego, prawa pracy i przemysłowego, prawa rodzinnego czy podatkowego itd. W konsekwencji nie pozwala on różnicować poszczególnych usług prawnych czy prawników.

Raport nie określa także, czy wszyscy adwokaci i radcowie prawni w nim ujęci są członkami adwokatury, samorządu lub stowarzyszenia prawniczego i czy dotyczy on także tzw. „nieregulowanych” podmiotów świadczących usługi prawne.

Jeżeli chodzi o zakres geograficzny, raport obejmuje kraje Europy Zachodniej i Południowej oraz kraje skandynawskie i Szwajcarię. Z Europy Środkowej i Wschodniej natomiast: Czechy, Polskę, Rosję i Turcję. W dokumencie nie wspomina się natomiast o Estonii, Łotwie, Litwie, nie mówiąc już o Bułgarii, Chorwacji, Węgrzech, Rumuni, Słowacji czy Słowenii, które to kraje są pełnoprawnymi członkami CCBE. Członkowie obserwatorzy tacy jak kraje bałkańskie czy kraje Południowego Kaukazu też zostali pominięci w raporcie.

Wartość i wolumen usług prawnych w Europie

Wartość rynku usług prawnych określa się jako całkowite przychody – w tym zobowiązania podatkowe – generowane przez kancelarie prawne za świadczone usługi.

Według raportu 2019 MarketLine Report (dane z 2018 r.), w 2018 roku łączna wartość europejskiego rynku usług prawnych wyniosła 143,3 mld euro (169,3 mld dolarów). Oznacza to 3% wzrost od roku 2017. W raporcie przewiduje się stały wzrost na średnim poziomie 2,6% w kolejnych pięciu latach. Nie ma w nim jednak żadnej wzmianki o Brexicie i jego potencjalnych skutkach dla wartości rynku.

W ujęciu globalnym wartość rynku szacuje się na ponad 630 mld dolarów, z czego około 25% przypisuje się Europie (po USA - 46,4%). Warto byłoby monitorować i porównać dynamiki wzrostu różnych kontynentów.

Wskazany w raporcie wolumen rynku dotyczy całkowitej liczby prawników na terytorium geograficznym objętym raportem. Całkowity wolumen dla roku 2018 został wyliczony na poziomie 1,2172 mln prawników, co stanowi wzrost o 2% w porównaniu z rokiem 2017. Oczekuje się przekroczenia liczby 1,3 mln prawników w latach 2022-2023, co oczywiście jest związane z dodatnią dynamiką wzrostu wartości rynku.

Szacuje się, że na globalnym rynku usług prawnych działa około siedem mln prawników. Wnioskujemy że Europa reprezentuje 17% światowej populacji prawników.

Ciekawym byłoby porównanie wskaźnika wydajności na prawnika na poszczególnych kontynentach i rynkach (wartość podzielona przez liczbę prawników) oraz porównanie wyników pracy prawników europejskich w skali globalnej. Niestety nie dysponujemy dostateczną ilością odpowiednich danych, aby przeprowadzić takie ćwiczenie.

Jeżeli podzielimy łączną wartość usług prawnych w Europie (143 mld euro) przez liczbę prawników europejskich, otrzymamy średni roczny dochód (po potrąceniu kosztów i podatku) na jednego prawnika na poziomie ok. 117 748 euro. Ta niezróżnicowana średnia niewiele nam mówi, ponieważ nie pozostaje ona w powiązaniu z żadnymi warunkami obowiązującymi w danym kraju czy na danym rynku.

Segmentacja geograficzna

MarketLine oferuje ograniczoną segmentację geograficzną rynku usług prawnych w Europie, ponieważ zawiera dane jedynie dla Zjednoczonego Królestwa, Francji, Niemiec, Włoch, Hiszpanii i dalej tzw. „reszty Europy”. Raport pokazuje względnie stabilny procentowy „udział w rynku” w Zjednoczonym Królestwie (ok. 27%), Francji (ok. 17%), Niemczech (ok. 15%), Włoszech (ok. 13%) i Hiszpanii (ok. 6%). Reszta Europy utrzymuje udział w rynku na poziomie około 20-21 procent.

Analiza strukturalna sektora

Raporty MarketLine zawsze zawierają opartą na pięciu wpływowych siłach analizę ryzyka dla rynku usług prawnych:

- » „siła oddziaływania na nabywców” (nabywcy to osoby fizyczne i prawne płacące za usługi prawne);
- » siła oddziaływania na dostawców (producentów sprzętu informatycznego i biurowego i wykwalifikowanych pracowników);
- » groźba pojawienia się substytutów (innych usługodawców);
- » natężenie walki konkurencyjnej wewnątrz sektora;
- » groźba pojawienia się nowych graczy na rynku.

Główne wnioski płynące z tej analizy wcale nie zaskakują.

Ze względu na umiarkowaną dynamikę wzrostu natężenie walki konkurencyjnej wewnątrz sektora pozostaje na akceptowalnym poziomie i najczęściej znajduje odzwierciedlenie w utrzymującej się tendencji do fuzji, zarówno wśród kancelarii krajowych jak i międzynarodowych.

Według raportu największym zagrożeniem dla rynku usług prawnych jest wzrost liczny wewnętrznych adwokatów i radców prawnych oraz chęć niektórych klientów do samoreprezentacji w celu ograniczenia kosztów obsługi prawnej. Po raz pierwszy jednak przyznano w raporcie, iż wzrost liczby usług prawnych świadczonych przez internet szkodzi tradycyjnym usługom prawnym.

Co jeszcze ciekawsze, raport wskazuje na niski koszt przejścia od jednego do drugiego dostawcy usług prawnych, rosnącą niezależność nabywców i brak zróżnicowania usług prawnych jako czynniki skutkujące natężeniem walki konkurencyjnej.

Największym kosztem, a co za tym idzie i największym zasobem dla kancelarii są pracownicy, którzy muszą być wysoce wykwalifikowani, jeżeli chcą pozostać konkurencyjni. Priorytetem pozostaje przyciągnięcie i utrzymanie właściwie wykwalifikowanych prawników, posiadających odpowiednią wiedzę specjalistyczną. W raporcie nie wspomina się natomiast o inwestowaniu w technologię.

Gdy chodzi o nowych graczy, raport wskazuje na niską kapitałochłonność inwestycji w usługi prawne, która wraz z niskimi kosztami przejścia od jednego do drugiego dostawcy usług przyciąga ich na rynek (na rozwijających się rynkach) Ramy regulacyjne stanowią kolejny czynnik ułatwiający wejście na rynek. W raporcie wskazano, że od czasu wprowadzenia ustawy Macrona we Francji w 2015 roku i ustawy o usługach prawnych w 2017 roku w Zjednoczonym Królestwie, Wielka Czwórka bezpośrednio weszła na rynek.

Ostatnim wartym wspomnienia trendem jest outsourcing niektórych usług prawnych do takich krajów jak Indie, gdzie kancelarie są stosować ceny dumpingowe ze względu na niższe koszty operacyjne. Według raportu, rozwój modeli biznesowych wydaje się być procesem stałym, który pozwala klientom uzyskać dostęp do prostych usług prawnych online za pomocą wirtualnych kancelarii prawnych. Raport stwierdza, że nowi gracze, których model biznesowy jest bardziej zwinny mogą zdominować nowe obszary usług prawnych.

Profile „czołowych przedsiębiorstw”

Każdy raport roczny kończy prezentacja „profilu przedsiębiorstwa” czterech lub pięciu „czołowych przedsiębiorstw”. Jako że kwestia ta nie jest szczególnie istotna dla CCBE, nie będziemy się niej odnosić.

Wniosek

Ciekawie wychodzi porównanie raportu MarketLine z innym „Raportem nt. stanu rynku usług prawnych (USA)” opracowanym przez konsorcjum utworzone przez centrum zajmujące się kwestiami etyki i zawodów prawniczych przy Uniwersytecie w Georgetown - Georgetown Law University Center in Ethics and the Legal Profession, instytut prawa the Legal Executive Institute, oraz firmę Thomson Reuters - benchmark Peer Monitor.

W raporcie z 2019 roku (dostępnym w internecie w zamian za podanie danych biznesowych) przedstawiono analizę bardzo ciekawych kluczowych wskaźników wykonania (takich jak popyt, stawki wynagrodzenia, wyliczone honoraria, produktywność i rozwój prawnika), wzrost popytu wg obszaru, równowaga pomiędzy popytem a zasobami, średnie dzienne zapotrzebowanie na prawnika, roczny wzrost kosztów (bazowych) itd. Dane umożliwiają przeprowadzenie analizy porównawczej i pokazują w jaki sposób każda kancelaria może poprawić swoją produktywność i obniżyć koszty działania.

Amerykański raport zawiera także bardziej szczegółowe informacje nt. rozwoju sytuacji rynkowej oraz sugestią, że należy „reagować na zmieniającą się rzeczywistość rynkową: co działa, co nie działa”, opisując ewolucję, jaka zaszła od modelu rynku monolitowego do modelu rynku dynamicznego, a także jej strategiczne skutki dla kancelarii prawnych.

Jednakże analizy takie, jak i prognozy wymagają lepiej opracowanego zestawu danych statystycznych, obejmującego więcej szczegółowych (zanonimizowanych) danych dotyczących różnych aspektów zarządzania kancelariami w Europie oraz osiągniętych przez nie wyników. Niestety na te chwilę takie globalne dane statystyczne nie są (jeszcze) dostępne. W pomiarach chodzi o wiedzę i kontrolę. Dysponując takimi globalnymi danymi statystycznymi, prawnicy mogliby lepiej zarządzać swoimi kancelariami, klientami i pracownikami.

Inicjatywa Rady Adwokatów we Francji (CNB) – Europejskie obserwatorium, – w której uczestniczą także inne adwokatury i samorządy oraz stowarzyszenia prawnicze, stanowi pierwszy krok do opracowania takich danych statystycznych. Aby była naprawdę skuteczna, potrzeba, aby zaangażowało się w nią więcej członków CCBE. Mamy nadzieję, że tym artykułem przekonamy kolejnych członków do uczestnictwa w tej i w podobnych inicjatywach.

CCBE PRZEKAZAŁA ODPOWIEDŹ W RAMACH KONSULTACJI PROWADZONYCH PRZEZ KOMISJĘ Z ZAKRESU WDROŻENIA KONWENCJI Z AARHUS W OBSZARZE DOSTĘPU DO WYMIARU SPRAWIEDLIWOŚCI W SPRAWACH ŚRODOWISKOWYCH

14 marca 2019 r. CCBE przekazała odpowiedź w ramach konsultacji prowadzonych przez Komisję z zakresu wdrożenia Konwencji z Aarhus w obszarze dostępu do wymiaru sprawiedliwości w sprawach środowiskowych. W odpowiedzi, CCBE wskazuje, dlaczego unijne rozporządzenie Aarhus wymaga zmiany i jakie kwestie mają zasadnicze znaczenie dla zachowania zgodności z Konwencją z Aarhus.

W odpowiedzi CCBE zwrócono uwagę przede wszystkim na:

- » Nieadekwatność bezpośredniego dostępu do sądów UE (art. 263 ust. 4 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej) oraz w jaki sposób art. 263 ust. 4 Traktatu – zgodnie z obecną interpretacją, stosowaną przez Trybunał Sprawiedliwości UE - nie zapewnia osobom prywatnym dostatecznego dostępu do wymiaru sprawiedliwości, zarówno gdy chodzi o kwestie ogólne, jak i kwestie środowiskowe.
- » Nieadekwatność bezpośredniego dostępu do sądów UE (art. 267 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej).
- » Niechęć sądów krajowych do stosowania procedury pytania prejudycjalnego.
- » Nieadekwatność wewnętrznego procesu rewizji jako alternatywy dla dostępu do sądów unijnych.

W swojej odpowiedzi CCBE zwraca także uwagę na znaczenie poszanowania przez UE zobowiązań międzynarodowych oraz zauważa, że rola zasad locus standi nigdy nie powinna „chronić” organów przed postępowaniem odwoławczym (apelacyjnym).

Uznając, że kwestia interesu prawnego wykracza poza zakres, w jakim została omówiona w ramach prowadzonych obecnie konsultacji dla kwestii środowiskowych, CCBE proponuje mimo wszystko kilka zmian, które są konieczne do zapewnienia wywiązywania się przez UE z jej obowiązków na mocy Konwencji a Aarhus.

SPOTKANIE KOMITETU PECO CCBE Z AZERBEJDŻAŃSKIM STOWARZYSZENIEM PRAWNIKÓW

27 lutego w Wiedniu (Austria) odbyło się nieformalne spotkanie delegacji CCBE (Margarete von Galen, wiceprezydent CCBE, Stanisław Balík, przewodniczący Komitetu PECO; Constantin Parascho i Maria Ślęzak, wiceprzewodniczący Komitetu PECO; Indra Bule, radca prawny CCBE) z delegacją Azerbejdżańskiego Stowarzyszenia Prawników (Anar Baghirov, przewodniczący Stowarzyszenia i Farhad Najahov, dyrektor biura).

Podczas spotkania delegacja z Azerbejdżanu zwróciła uwagę na znaczenie nawiązania współpracy i integracji z CCBE, która daje możliwość bliskiej współpracy z europejskimi adwokaturami oraz samorządami i stowarzyszeniami prawniczymi. Azerbejdżańskie Stowarzyszenie Prawników potrzebuje więcej czasu, aby stać się silniejszym, bardziej niezależnym i bardziej demokratycznym. Stowarzyszenie chce zostać partnerem strategicznym CCBE. Delegacja CCBE została poinformowana, że intencją przewodniczącego jest wzmocnienie niezależności i prestiżu zawodu w Azerbejdżanie.

Od lewej do prawej: Constantin Parascho, wiceprzewodniczący Komitetu PECO; Margarete von Galen, wiceprezydent CCBE; Stanisław Balík, przewodniczący Komitetu PECO; Anar Baghirov, przewodniczący Azerbejdżańskiego Stowarzyszenia Prawników, Maria Ślęzak, wiceprzewodnicząca Komitetu PECO oraz Farhad Najahov, dyrektor biura Stowarzyszenia.

Podczas spotkania przekazano informację nt. obecnej sytuacji adwokatów i radców prawnych w Azerbejdżanie, w tym relacji z organizacjami międzynarodowymi, udziału Stowarzyszenia w imprezach międzynarodowych, procedury przyjęcia do Stowarzyszenia, zmian regulacyjnych, nieodpłatnej pomocy prawnej i świadomości społecznej, rejestru adwokatów i radców prawnych, informacji nt. oszustw oraz danych dot. podejmowanych działań dyscyplinujących. Delegacja CCBE została dodatkowo poinformowana o przeprowadzanych w Azerbejdżanie zmianach ustawodawczych, w wyniku których członkowie Stowarzyszenia uzyskali monopol, gdy chodzi o reprezentowanie klientów w sądach. Wspomniano także, że od grudnia 2017 r. widoczny jest wzrost liczby członków Stowarzyszenia.

Po otrzymaniu oficjalnego podania od Azerbejdżańskiego Stowarzyszenia Prawników, Komitet PECO rozpocznie procedurę oceny pod kątem nadania Stowarzyszeniu funkcji członka obserwatora.

SPOTKANIE PRZEDSTAWICIELI CCBE Z AGENCJĄ PRAW PODSTAWOWYCH UE (FRA) - 1 MARCA 2019 R. W WIEDNIU

1 marca 2019 r. wiceprezydent James MacGuill i przedstawiciele Komitetu ds. Prawa Karnego i Komitetu ds. Prawa w obszarze IT spotkali się z przedstawicielami Agencji Praw Podstawowych UE. Spotkanie było kolejnym po spotkaniach, które miały miejsce w latach 2017 i 2018. Omówiono wiele zagadnień, w tym kwestie dostępu do adwokata lub radcy prawnego i europejskiego nakazu aresztowania, procedury zatrzymania, prac Agencji nad Kartą Praw Podstawowych Unii Europejskiej (w tym [Wytycznych dot. stosowania Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej](#)) i [Charterpedia](#) (Charterpedia to narzędzie internetowe zapewniające łatwy dostęp do informacji nt. Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej), prawa gospodarczego i praw człowieka/ zbiorowego dochodzenia roszczeń oraz DANYCH i sztucznej inteligencji. Spotkanie było niezwykle ciekawe a CCBE docenia cudowną współpracę organizacji.

MIGRACJA: REFORMA DYREKTYWY W SPRAWIE POWROTÓW

29 marca CCBE przyjęła [uwagi](#) do [wniosku](#) dot. zmiany dyrektywy 2008/115/WE w sprawie wspólnych norm i procedur stosowanych przez państwa członkowskie w odniesieniu do powrotów nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich.

CCBE jest zdania, że wniosek nie zawiera dostatecznych środków ochrony praw podstawowych. CCBE wyraża ubolewanie, że Komisja nie przeprowadziła analizy wpływu, wskutek czego nie uwzględniono w nim kilku istotnych elementów odnoszących się do zasady proporcjonalności, praw społecznych przysługujących nielegalnym imigrantom czy ich prawom człowieka lub ich prawom podstawowym, podlegającym ochronie na mocy Karty Praw Podstawowych UE.

Zapisy wniosku przewidują mechanizm ułatwiający stosowanie procedury zatrzymania, przez co naruszone zostają kluczowe zasady takie jak zasada proporcjonalności czy konieczności. Do uzasadnienia zatrzymania stosuje się rozbudowany, otwarty katalog kryteriów; może to skutkować arbitralnymi decyzjami podejmowanymi bez jakiegokolwiek pewności prawnej.

Ponadto CCBE nie zgadza się z zapisami wniosku, gdy chodzi o możliwości zatrzymywania nieletnich wraz z ich rodzinami, co stanowi pogwałcenie praw dziecka i stoi w sprzeczności z zasadą najlepszych interesów dziecka. CCBE jest zdania, że nie wolno dyskryminować dzieci samotnych i oddzielonych od rodziny względem dzieci, które są z rodzinami.

NADCHODZĄCE WYDARZENIA

17.05.2019 r. *Sesja plenarna – Porto*

28/06/2019 r. *Stały Komitet – Bruksela*